

KARTTA ON OSA KANSAKUNNAN TARINAA

Joulukuussa julkaistiin **Mauno Kajamaan** elämäkertä. Se on kunnianteko kartoitustyölle.

Kirjan on toimittanut **Erkki-Sakari Harju** taustaryhmän avustamana ja kirjaa esittelee tässä lehdessä **Pekka Raitanen**.

Kajamaan muisto elää voimakkaana aikalaisissa, kuten **Pentti**

Kallion tekstistä ilmenee. Kajamaa oli asiantuntija, johtaja ja opettaja. Hänen ympärilleen kehittyi kekkosmainen sädekehä, joka osaltaan saattoi jopa jarruttaa myöhempiä työtapojen kehittämistä.

Peruskartoituksella on symbolinen yhteys kansakunnan historiaan. Peruskartoituksen idea luotiin jatkosodan aikana, jolloin Kajamaa oli keskeisissä tehtävissä armeijan karttahuollossa. Hän valmisteli vuonna 1943 väitöskirjansa, jossa kiteytyi peruskartan sisältö. Sillä korvattiin pitäjänkartta ja topografinen kartta.

Sodan jälkeen ryhdyttiin valtaamaan urakkaan. Oli saavutus hankkia hyväksyminen, rahoitus ja resurssit tähän ponnistukseen köyhtyneessä maassa ja valtion kassakriisien keskellä. ”Kun käytettävissä on yhtenäinen, suurikaavainen kartasto, yhteiskuntasuunnitteluun ei tarvita resursseja tuhlaavia ja vain yhtä hanketta palvelevia erillisiä kartoituksia”, perustelivat Maanmittaushallitus ja sen voimakastahtoinen virkamies Kajamaa. Peruskartoituksesta tuli osa jälleenrakennusta ja se ilmensi tulevaisuuden uskoa. Koko maasta valmistettu peruskartasto edisti omalta osaltaan kansakunnan vaurastumista. Vielä 1990-luvulla herättikin kansainvälistä huomiota, että tällaisessa harvaanasutussa maassa on kattava, suurikaavainen kartta.

Peruskartta oli Suomen sodan jälkeisen ajan tärkein kartta-alan infrastruktuurihanke. Se tuotti myös ehkäpä maanmittausalan laajimman tekemisen kulttuurin, jonka tekijät ovat historiikeiksi ja muisteluksiksi sen koonneet.

Kartta-ala seuraa kansakunnan kehitystä myös uuden teknologian aikana.

Maastotietokanta on peruskartan digitaalinen versio. Euroopan

Peruskartan historia osoittaa, että vaikeina aikoina voidaan toteuttaa uudistuksia kenties helpommin kuin nousukautena.

paikkatietoinfrastruktuurin (INSPIRE) myötä paikkatietojen saatavuus viranomaiskäyttöön lisääntyy ja kansalaiset saavat katsella tietoja maksutta.

Maastotietokannan tiedot näkyvät Maanmittauslaitoksen Karttapaikalla ja monessa sovelluksessa. Karttapaikka oli internet-ajan airut, kun se julkaistiin vuonna 1996, ensimmäisenä koko maan kattavana topografisten karttojen palveluna. Se on edelleen yksi suosituimmista suomalaisista internet-palveluista.

Maanmittauslaitoksen johtamana kehitteillä oleva paikkatietoportaali tuo seuraavan askeleen, jossa Euroopan paikkatiedodirektiivin (INSPIRE) velvoittamana eri paikkatiedon tuottajat tuovat omat kartta-aineistonsa jokaisen saataville. **Antti Vertanen** kertoo tässä lehdessä, missä INSPIREN kanssa mennään. Suomen paikkatieto-osaaminen on hyvällä mallilla ja uusia innovatiivisia paikkatietopalveluita on kehitteillä. Geodeettinen laitos on yksi johtavista paikkatietoalan tutkimuskeskuksista Euroopassa ja sen asiantuntemusta on käytetty mm. INSPIREN kehittämisessä. Yrityspuolella What a map -palvelu tuo kaiken maailman kartat kuluttajien ulottuville. Nokian massiivinen investointi karttateknologiaan on

myös hyvässä muistissa. Julkisista palveluista YTV:n reittiopas on yksi parhaita palveluita. Ajan karttaboomista kertoo **Kaisa Harju** tässä lehdessä.

Suomessa on siis osaaamista ja menestys peruskartan ja maastotietokannan kehittämisessä. Yhdysvalloissa on äskettäin

julkistettu ehdotus miten paikkatietoinfrastruktuurilla voitaisiin elvyttää Amerikan taloutta (<http://www.cast.uark.edu/nsdi/nsdiplan.pdf>). Ehdotuksen tekijänä on henkilöitä Googlesta, Microsoftista, Oraclesta, Autodeskistä ja Intergraphista. Suomen tilanne peruspaikkatietojen osalta lienee parempi kuin Yhdysvalloissa. Sielläkin on julkistettu suunnitelmia mutta rahoitusta ei yhteistä maastotietokantaa vastaavalle konseptille ole saatu.

Vaikka INSPIRE-direktiivin velvoitteiden täyttäminen vaatii resursseja, on se vain ensimmäinen askel. Se ei velvoita keräämään uusia tietoja tai uudistamaan paikkatietojen hallintaa. Suomen paikkatietoinfrastruktuurin kehittäminen aloitettiin paikkatietoasian neuvottelukuntien toimesta. Nyt neuvottelukuntien ehdotukset pitäisi viedä käytännön tasolle ja se vaatii investointeja. Maanmittauslaitos on julkistanut yhteisen maastotietokantakonseptin, jossa eri viranomaisien tietoja käytetään tiedon keruussa. Sen toteuttaminen on jatkoa peruskartan tarinalle. Julkisen sektorin ja yritysten hallussa on paikkatietoa, jota tulisi saada maastotietokannan ja sen helppokäyttöisen verkkoliittymän Karttapaikan välityksellä kansakunnan käyttöön. Kuten peruskartan historia osoittaa, vaikeina aikoina voidaan toteuttaa uudistuksia kenties helpommin kuin nousukautena.

Voiko peruskartan historiasta oppia – paikkatietoinfralla laman torjuntaan?

PEKKA LEHTONEN

Päätoimittaja

paatoimittaja@maankaytto.fi

